

Ронська О. Г.
к.е.н, доцент кафедри безпеки
та правоохоронної діяльності,
Західноукраїнський національний
університет

Міжнародний тероризм: еволюція загроз і механізм протидії

Міжнародний тероризм залишається однією з найбільш актуальних проблем сучасного світу. Він набуває нових форм, його еволюція та загрози стають все більш складними, тому ефективна стратегія протидії є критично важливою для забезпечення безпеки націй та глобального порядку. Терористичні акти впливають не лише на окремі держави, але й на всю систему міжнародних відносин, провокуючи політичну нестабільність, збройні конфлікти та масові міграції. Міжнародний тероризм розглядають та досліджують багато зарубіжних та вітчизняних науковців, зокрема Є. Кожушко, М. Кармазін, Б. Дженкінс.

Зараз існує велика невизначеність між визначеннями "тероризм" та "міжнародний тероризм", що вимагає забезпечення спільних державних та міжнародних заходів у протидії тероризму.

Починаючи з 1970-х років, міжнародний тероризм став зростаючою загрозою, що все ще не має широко визнаного визначення в сучасній юридичній науці. Україна, перебуваючи в умовах збройної агресії та проявів гібридної війни, стикається як з внутрішнім, так і з міжнародним тероризмом. У зв'язку з цим виникає необхідність чіткого розмежування цих понять задля формування дієвої системи безпеки та ефективного правового механізму протидії.

Відповідно до положень Закону України «Про боротьбу з тероризмом», терористична діяльність розглядається як протиправне використання насильницьких методів із метою реалізації політичних, релігійних або ідеологічних намірів [1]. Серед форм прояву таких дій найпоширенішими є диверсії, вибухи, викрадення осіб, акти залякування цивільного населення або представників влади.

У цьому контексті тероризм здебільшого має внутрішній, локальний вимір, спрямований на дестабілізацію політичного устрою країни або зміну державного курсу. Як підкреслює Є. Кожушко, це — специфічна форма політичної боротьби, що базується на насильстві, зумовленому ідеологічними мотивами, та становить серйозну небезпеку для громадян і держави [2].

Міжнародний тероризм має ширший масштаб і виходить за рамки внутрішньої політики окремої країни, набуваючи транскордонного характеру. Він передбачає узгодження дій терористичних угруповань у кількох державах, фінансування через міжнародні канали, а також зв'язки з радикальними організаціями за межами державних кордонів.

Відповідно до положень Міжнародної конвенції ООН про боротьбу з фінансуванням тероризму [4], такі акти можуть здійснюватися іноземними особами, групами або навіть державами, які прагнуть вплинути на внутрішню політику іншої країни чи діяльність міжнародних інституцій.

За словами українського дослідника М. Кармазіна, міжнародний тероризм сьогодні дедалі частіше виступає інструментом політичного тиску, який використовують одні держави проти інших. Його проявами можуть бути підтримка сепаратистських рухів, провокації або кібератаки з метою дестабілізації ситуації [3].

Тероризм та міжнародний тероризм об'єднані спільною рисою — застосуванням насильства як засобу досягнення ідеологічно зумовлених цілей. Водночас між ними існують істотні відмінності щодо масштабів, учасників та способів здійснення. Розуміння цих розбіжностей є важливою передумовою для побудови ефективної системи безпеки як у межах окремої держави, так і на глобальному рівні. В умовах гібридної війни Україна стикається не лише з терористичною активністю всередині країни, але й з міжнародними проявами тероризму, які підтримуються зовнішніми ворожими силами.

Міжнародний тероризм постійно еволюціонує, пристосовуючись до сучасних викликів і умов. З часом терористичні угруповання стають дедалі небезпечнішими, активно впроваджуючи новітні технології, зокрема інтернет-платформи та соціальні мережі, для залучення нових членів і координації своїх атак. Між окремими терористичними структурами часто налагоджена взаємодія, що формує глобальну злочинну мережу й ускладнює її виявлення та знешкодження.

Для ефективної протидії міжнародному тероризму необхідний всебічний, багаторівневий підхід. Важливо, щоб міжнародні інституції та міждержавні союзи активно співпрацювали, обмінювались розвідданими й координували спільні заходи. Держави повинні також впроваджувати та дотримуватися жорстких нормативів, спрямованих на запобігання фінансуванню терористичних груп та контролю за розповсюдженням зброї.

Міжнародний тероризм продовжує бути суттєвою загрозою глобальній безпеці. Для його подолання необхідно активізувати міждержавну взаємодію та розробити дієві механізми реагування. Лише шляхом консолідації зусиль на рівні держав і міжнародних організацій можливо забезпечити стабільність, мир та безпечне майбутнє для всього людства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Закон України «Про боротьбу з тероризмом» від 20.03.2003 № 638-IV.
2. Кожушко Є. В. Тероризм як загроза національній безпеці. *Право і безпека*. 2016. № 2.
3. Кармазін М. Поняття міжнародного тероризму у сучасному правовому полі. *Вісник КНУВС*. 2019. № 4.
4. Міжнародна конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму. ООН, 1999.
5. Гуменюк І. В. Проблеми міжнародного тероризму в умовах гібридної війни. *Наукові записки НУ "Острозька академія"*. 2021. № 41.